

ΕΡΜΗΣ Ο΄ ΛΟΓΙΟΣ.

Τῆς α΄ 23 Δεκεμβρίου.

1820

(Μικρὰ ἀσθάνεια μὲ ἀναγκάζει μίαν μόνον κόλλαν νὰ δαδάσω ταύτην τὴν φορὰν. Μὲ τὸν ἀκόλουθον Ἀριθμὸν δέλω ἀναπληρῶσαι τὸ ἄλλοτερον.)

Ὁ ἐκδ. τοῦ Α. Β.

Λόγος περὶ τοῦ ἑξῆς ζητήματος

Τί εἶναι ἡ φιλοσοφία;

Ἐμφανηθεὶς τὴν 5. Δεκεμβρίου τοῦ 1818, εἰς τὴν ἐναρξίν των φιλοσοφικῶν μαθημάτων τοῦ διδακτηρίου των γραμμάτων τῆς των Παρισίων Ἀκαδημίας, ὑπὸ Φ. Φυρότου, διδασκάλου εἰς τὸ Βασιλικὸν Γυμνάσιον τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὸ διδακτήριον των γραμμάτων.

Ὅποτε γάρτοι

(Πλάτων, Ἑρασ. τόμ. Α, σελ. 133)

μεταφρασθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου Ἑσιώτου.

Φίλοι ἀκροαταί,

Καθεὶς βέβαια, ὅταν τὸν προβάλλωσι νὰ ἐπιχειρηθῆ σπουδὴν πάντη νέαν δι' αὐτὸν, καὶ ν' ἀσχοληθῆ εἰς ἔργα ἀπαιτοῦντα ἀναγκαίως πολυκαιρίαν καὶ ἐπιμέλειαν, ἐκεῖνο πρῶτον σοχάζεται, νὰ ζητήσῃ νὰ γνωρίσῃ πόσος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἐπισημῆς, τίνα τὰ ἐξ αὐτῆς, καὶ τέλος ὡς πόσον ἢμπορεῖ νὰ ἦναι ἀναγκαῖον ἢ ἐπαρελές εἰς αὐτὸν ν' ἀποκτήσῃ τὰς γνώσεις, εἰς ἀπόκτησιν των ὁποίων προσκαλεῖται.

Τὰ μεγάλα αἰτία εἰς τὰ ὅποια δεμελιόνεται ὁ φυσικώτατος οὗτος σοχασμὸς, μὲ φαίνεται ὅτι παρεσάβησαν μὲ πολλὴν ὀρθότητα καὶ πειθῶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑνὸς των ὠραιότερων διαλόγων τοῦ Πλάτωνος. Ὁ ἔνδοξος οὗτος συγγραφεὺς μᾶς παρασένει νέον τινὰ Ἀθηναίου σπεύδοντα νὰ ὑπάγῃ πρὸ τῆς χεραργίης εἰς τοῦ Σωκράτους, διὰ νὰ τὸν φανερώσῃ ὅτι ἐφθασεν ὁ Προταγόρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ ὑπάγῃ μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν περιβόητον τούτον ἄνδρα.

Ὁ Προταγόρας ἦτον τῶ ὄντι εἰς ἀπὸ τούς περιηρηστάτους

τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διὰ τὸ προτέρημι τοῦ ἑμίλειν εὐκόλως, καὶ γλαυφῶς περὶ πυντοίαν ὑποθέσεων· εἰς τῶν σοφιστῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι εἶχαν σπουδᾶσει κατὰ βάθος τὴν βητορικὴν κατὰ τὰ εἶδη τῶν λεπτολογιῶν εἰς τὰς ὁποίας ἐνδέχεται νὰ ἔχουν χρεῖαν νὰ καταφεύγουν ὅσοι προτιμῶσι τὸ ἴδιον συμφέρον παρὰ τὴν ἀλήθειαν.

Ἔναι ἴγνωσκόν ὅτι ἡ εὐγλωττία ἐξάβη πάντοτε, εἰς τὰς δημοκρατικὰς πολιτείας, ἐν ἀπὸ τὰ ἀσφαλεστάτα μέσα νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπόμενος γ' ἀπολαύσῃ δύναμιν καὶ πλοῦτον· διὰ τοῦτο εἰς τὰς περισσοτέρας ἑλληνικὰς δημοκρατίας ὅσοι νέοι με φυσικὰ προτερήματα ἐφιλοτιμοῦντο νὰ πλουτήσωσι καὶ νὰ λάβωσιν ἀξιώματα, ἐμαθίτευσον προθύμως εἰς τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς ἐπιλήρονα ἀκριδῶτατα.

Ὁ νέος λοιπὸν λέγει εἰς τὸν σοφὸν φίλον τοῦ Σωκράτη, ὅτι ἐπιθυμῶ μέγας νὰ συναριθμηθῶ με τοὺς μαθητὰς τοῦ Προταγόρου, καὶ ὅτι, ἂν ὅσα χρήματα ἔχει, δὲν ἄρκοῦσι διὰ νὰ πληρώσῃ τοιοῦτον δεινὸν διδάσκαλον, θέλει ζητήσῃ καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν φίλων του.

Ὁ Σωκράτης δὲν δεικνύει κἀμμίαν ἀντίστασιν εἰς τὸν τῶν σκοπὸν, καὶ δὲν φέγει κατ' ἀρχὰς τὴν προθυμίαν τοῦ νέου, ἀλλὰ τὸν λέγει, πρὶν συμφωνήσῃ με τὸν Προταγόραν, δὲν εἶναι τάχα καλὸν νὰ ἤξαρῃς ἀκριδῶς τί θὰ σὲ διδάξῃ, ποῖαν καὶ αὐτὸ ὠφέλειαν μέλλεις νὰ λάβῃς ἀπὸ τὰ μαθήματά του, ἐν εὐί λόγῳ, τί ἠμπορεῖς νὰ ἐλπίσῃς νὰ γένης διδάσκαλος ὑπ' αὐτοῦ; τοῦτο εἶναι μέγα κεφάλαιον, περὶ τοῦ ὁποίου γρή- πει, με φαίνεται, πρὸ πάντων νὰ πληροφορηθῶμεν καλά.

Διότι, ἐξακολουθεῖ ὁ Σωκράτης, ὅταν ὑπάγῃς εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀγοράσῃς τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα, ὅποια καὶ ἂν ἦναι αὐτὰ, ἠμπορεῖς νὰ τὰ βάλῃς εἰς ἀγγεῖόν τι καὶ νὰ τὰ φέ- ρῃς εἰς τὴν οἰκίαν σου· κ' ἐκεῖ ἠμπορεῖς νὰ βεβαιώῃς ἐν ἀ- χολῇ, ἂν ἦναι καλὰ ἢ ἀχρεῖα, καὶ ἂν κρίνῃς ὅτι ἠμποροῦν νὰ σὲ δώσωσιν τροφὴν εὐάρεστον καὶ ὑγιεινὴν, τὰ μεταχειρίζῃσαι, εἰ δὲ μὴ, τὰ φάγῃς, ἂν φροδῆσαι μήπως βλάψουν τὴν ὑγίαν σου.

Ἄλλα δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ εἰς τὰ μαθήματα· διότι τὸ ἀγγεῖον εἰς τὸ ὅποσον θέλεις τὰ δεχθῆ, εἶναι ἡ ψυχὴ σου, ὡς καὶ τὰ λάβῃς, σὺ αὐτὸς θέλεις βλαθῆ ἢ ὠφελῆθῃ, καὶ ὡς τὸ ὄφαινον τύχη νὰ ἦναι καλὸν ἢ κακόν. Ἄς ἀνταμώσωμεν λοι- πὸν τὸν Προταγόραν. Ἄλλα πρὶν τὸν προβάλλωμεν τίποτε, ἢ κάμωμεν κἀμμίαν συνθήκην μετ' αὐτόν, ἄς μάθωμεν πρῶ- τει

παρ' αὐτοῦ τί διδάσκει· καὶ ὅταν πληροφορηθῶμεν περὶ τούτου τοῦ οὐσιώδους κεφαλαίου, τότε σκοπεύμεθα μετίνως φίλους σο- φιστῶν καὶ εἰδημονεστέρους ἡμῶν τί πρέπει νὰ κάμωμεν (1)·

Κρίνας ἀληθεστάτην τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ Σωκρά- τος, καὶ διδάσκαλος ἂν δημόσιος ἐσοχάσθην ὅτι καθεὶς τῶν ἀκροατῶν μου δικαίως ἠμποροῦσε νὰ μ' ἐρωτήσῃ, εἰς τὴν ἐνερ- γίαν τούτων τῶν μαθημάτων, τί σκοπεύεις νὰ μάς διδάξῃς; ποῖαν ὠφέλειαν οἱ νέοι μάλιστα ἠμποροῦν νὰ λάβωσιν ἀπὸ τὴν δι- δασκαλίαν σου; ἐν εὐί λόγῳ, τί εἶναι ἡ φιλοσοφία αὕτη, τὴν ὁποίαν πρὸ τῶν αἰώνων τινὲς μὲν ὑπερεπηύνασαν μ' ἐνθου- σιασμὸν, ἄλλοι δὲ ἐδυστήμησαν, καὶ ἐνίστε μανιωδῶς κατα- διώξαν;

Εἰς τοιοῦτον λοιπὸν ἐρώτημα σκοπεύει ν' ἀποκριθῆ ὁ πρῶ- τός μου οὗτος λόγος· ἀγαποῦσα δὲ, ἀφ' οὗ τὸν ἀκούσουν οἱ νέοι, πρὸς ὅσους ἢ σπουδῆ τὴν ὁποίαν μέλλομεν νὰ ἐπιχειρισθῶμεν, ἤθελεν εἶναι πάντα νέα, νὰ ἠμποροῦσαν τοῦλάχιστον νὰ ἰδου- σθῶσιν ἀκριδῶς τὸν σκοπὸν αὐτῆς, καὶ ποῖαν ὠφέλειαν πρε- σβαι ἀπ' αὐτὴν νὰ προσμένουν.

(τὸ τέλος ἐφ' ἑξῆς.)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ἘΓΓΕΛΙΑ.

Πρὸς τὸν ἐν Βιέννῃ Κύριον Κ. Σ.

Φίλοι!

Δι' ἑτέρας μου πρὸς καιροῦ Σοὶ ἐκοινοποίησα εἰς πλάτος τὰ: περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐνταῦθα Ἑγερμονικῆς Σχολῆς· τὴν παρατήρησιν τοῦ Κ. Ἰατροπούλου· τὴν ἀφίξιν τοῦ Κ. Βαρδάλου·

(1) Πλάτων. Προταγόρ., σελ. 314. Ἴδου ἡ παρικοπὴ τοῦ Πλάτωνος τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς μεταφράσθη. „Ὁρα, ὦ μακάριο, μὴ παρὰ τοῖς φίλοις τοῖς κινδύνης γε καὶ κινδυνεύεις· καὶ γὰρ δὴ καὶ πολλοὶ μάλιστ' κινδυνὸς ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ἀνῆ ἢ ἐν τῇ τῶν σιτίων· οὐτὶα μὲν γὰρ καὶ ποτὲ πρὶν μανον παρὰ τοῦ κἀπῆλου καὶ ἀμφοροῦ, ἔξασιν ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφάσειν καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα, πάντα ἢ φαγόντα, καταθέμενον αἰ- κᾶδε, ἄσσει συμφορὰς αὐτοῦ, παρακαλέσαντα τὸν ἀπαίοντα, ὅ, τι τοῦ εἰδε- ρέον καὶ ποτέον, καὶ ὅ, τι μὴ· καὶ ὅποσα καὶ ὅποτα ὡς τὰ ἐν τῇ ἀνῆ οὐ μέγας ὁ κινδυνός· μαθήματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγεῖῳ ἀπαραγκῆν, κἀλ' ἀνάγκη καταθέμενον τὴν τιμὴν, τὸ μῆθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα, ἀπίναί ἢ βεβλημένον ἢ ἀφελμένον· ταῦτα οὐν σκοπεύμε- θα καὶ μετὰ τὴν προσδυστέρων ἡμῶν· ἡμεῖς γὰρ ἐτι νέοι, ὡς τοσοῦτου πράγμα διεσθῆσαι· οὐν μὲν σοὶ, ὡς περ' ἀρμήσωμεν ἰωμεν, καὶ ἀκουσόμε- θα τεῦ ἀνδρὸς· ἔπειτα καὶ ἄλλοις ἀνακαταστήσομεθα· καὶ γὰρ, κ. τ. λ.“

χου τὸν μελετώμενον νέον διοργανισμόν· τέλος, τοῦς φέ-
ρουσμου· τὰς ἐλπίδας μου. Εἶθε ὁ χρόνος, καθὼς τοὺς πρώ-
τους διέδυσεν, οὕτω καὶ τὰς δευτέρας νὰ δικαιώσῃ, πρὸς δό-
ξαν τῶν Μουσῶν, καὶ κοινὴν χαρὰν τοῦ Γένους!

Σήμερον, ὡς ἀγγελοῦ ἀγαθῶν, με εὐχαρίστησίν μου Σοὶ
ἀναγγέλλω τὴν ἐνδρυσιν τῶν νέων διδασκάλων εἰς τὴν Σχο-
λὴν (α), καὶ τὴν ἐναρξίν τῶν μαθημάτων τοῦ ἔτους τούτου,
τὴν ὁποίαν ὡς αὐτόπτης σπεύδω περιστατικῶς νὰ Σοὶ περι-
γράψω.

Τῇ πρώτῃ Σεπτεμβρίου, περὶ τὴν τρίτην ὥραν τῆς ἡμέ-
ρας, συνηθροίσθησαν εἰς τὴν Σχολὴν, ὁ Πανιερώτατος Ἅγιος
Μητροπολίτης, οἱ Ἐκλαμπρότατοι Αὐθαιτικοὶ γένοι, οἱ Εὐ-
γενέστατοι νεώτεροι ἐκλαθέντες Ἐπίτροποι τῆς Σχολῆς, καὶ πλῆ-
θος ἄλλων ἀρχόντων, μαθητῶν, καὶ θεατῶν. Ἡ τελετὴ ἤρ-
χισεν ἀπὸ τῆν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Ἀγιασμοῦ, μετὰ τὸ τέ-
λος τοῦ ὁποίου ὁ Κ. Βαρδαλάχος ἀπέγνωσε δημοσίᾳ λόγον,
ἐπαινετικὸν τῆς παιδείας, ἐγκωμιαστικὸν τοῦ Ἡγεμόνος, εὐ-
χαριστήριον πρὸς τοὺς ἀρχοντας, καὶ πυραινετικὸν εἰς τοὺς μα-
θητάς. Τὸν Κ. Βαρδαλάχον διεδέχθη ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ
Ἡγεμόνος, ὁ Ἐκλαμπρότατος Κύριος Νικόλαος Σοῦτζος,
τοῦ ὁποίου ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς, τὸ φιλόμουσον, καὶ ὁ
Πατριωτισμὸς ὑπόσχονται ἀγαθὰ εἰς τὸ Γένος καὶ τὴν Πατρί-
δα. Ὁ ἐκφωνηθεὶς παρὰ τῆς Ἐκλαμπρότητος του προτρεπτι-
κὸς εἰς τοὺς μαθητάς λόγος διακρίνεται ἀπὸ τῆν ἐν αὐτῷ βα-
σιλεύουσιν ἀφέλειαν καὶ μετριοφροσύνην. . . . Μετὰ τὴν
ἐκφώνησιν καὶ τούτου τοῦ λόγου, ὁ Διδάσκαλος Κ. Βαρδα-
λάχος ἔκαμιν ἀρχὴν τῆς παραδόσεώς του, εἰς τὴν ὁποίαν πρώ-
τιστον ἀντικείμενον εἶχε τὰς διαφορὰς κατὰ τοὺς παλαιούς ση-
μασίας τῶν λέξεων, Φιλολογίας, Ἑλληνικῆς παι-
δείας, Γραμματικῆς, Γραμματικῆς, κ. τ. λ.

Εἶναι περιττὸν φαίνεται μοι, νὰ Σοὶ προσθέσω, ὅτι ἡ χα-
ρὰ καὶ εὐχαρίστησις ἦσαν ζωγραφισμένα εἰς τὰ πρόσωπα ὅ-
λων τῶν παρευρεθέντων, καθὼς καὶ νὰ Σοὶ παραστήσω ὁποῖαν
αἰσθησίν ἐπρόξενησαν εἰς τοὺς ἀκροατάς οἱ προβλήθεντες δύο

(α) Οἱ νεώτεροι διορισθέντες Διδάσκαλοι εἶναι ἕξ τῶν ἀριθμῶν· ἕξ αὖν οἱ
πρώτους εἶναι Διδάσκαλοι τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας· ἕκτος τῆς Ἀλ-
ληλοδιδασκτικῆς μεθόδου, καὶ ἄλλος ὡς συμβεβηθὸς αὐτοῦ. Οἱ νεώτεροι δὲ ἑ-
ξακοσμοῦν μετὰ τῶν ἄλλων, σπουδαζόντων νέων τὴν σαι-
ρὴν τῶν μαθημάτων εἰς τὴν Κοινὴν Σχολὴν.

λόγοι, εἰς τοὺς νέους μάλιχα σπουδαζάς, τὰς γλυκυτάτας
τῆς πατρίδος τῶν ἐλπίδας.

Τὰ δὲ μαθήματα, ὅσα παραδίδονται, εἶναι ταῦτα· 1.)
ἀνάγνωσις, γραφὴ, ἀριθμησις, κατήχησις ἱερὰ, ἀποστά-
σματα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἴστορίας, ἠθικαί τινες γνώμαι, σύν-
τεμος φυσικὴ Ἴστορία καὶ Γεωγραφία, κατὰ τὴν Ἀλληλοδι-
δασκτικὴν μεθόδον· 2.) Τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἡ Ἑλ-
ληνικὴ Γραμματικὴ εἰς τρεῖς περιόδους διηρημένη· 3.) ἡ Ἑλ-
ληνικὴ Φιλολογία μετὰ παραλληλίαν πρὸς τὴν τῶν νεωτέρων
ἑθνῶν· 4.) τὰ στοιχεῖα τῆς Ἰδεολογίας κατ' ἐπιτομήν· 5.) Ἀριθ-
μητικὴ, ἱερὰ Ἴστορία τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Γραφῆς, ἐξήγησις
τῶν Εὐαγγελίων ὅλων τῶν κυριακῶν τοῦ ἑνιαυτοῦ, Γεωγρα-
φία, Ἴστορία γενικὴ εἰς τρεῖς περιόδους διηρημένη, Μυθολο-
γία, Ἀρχαιολογία. Μεταξὺ τούτων, φίλε, τῶν μαθημάτων
βλέπεις πολλὰ, τὰ ὅποια δὲν συνειβίζουσιν ἀκόμη νὰ παρα-
δίδωσιν εἰς τῆς Γραικίας τὰ σχολεῖα. Ἡ αἰσίοις αὕτη μεταβ-
βύμισις τῆς σχολῆς χρεωσέεται εἰς τὴν πατρικὴν κηδεμονίαν
τοῦ Ὑψηλοτάτου ἡμῶν Ἡγεμόνος. Τὸ Ὑψος του δὲν ἐλισημό-
νησε ποτὲ, ὅσα, ὡς Ἕλληνα, ὡς Ἡγεμόνα, ὡς ἀρχηγὸς ἔ-
θνους, χρεωσέει εἰς τὴν πατρίδα του, εἰς τοὺς ὑπηκόους του,
εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του. Ἀπὸ τοιαύτην δὲ γνώμην ὀρμώμενος,
φιλοτιμεῖται νὰ προάξῃ τὴν σχολὴν τῆς καθεδρᾶς του εἰς ὅσον
ἐνδέχεται περισσοτέραν ἐντέλειαν. Ἀπὸ τὴν ἀπαρμιλλήτου
περὶ τὰ κατὰ σπουδὴν τοιοῦτου φιλομούσου Ἡγεμόνος προσ-
δοκᾶται πολλὴ θεραπεία πρὸς τὰς Ἑλλαδικὰς Μούσας. Εἶθε
δὲ ὁ κύριος νὰ διαφυλάττῃ τὸ Ὑψος του ἀνεπηρέαστον καὶ μα-
κροχρόνιον πρὸς κοινὴν χαρὰν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν ὑπηκόων
καὶ τοῦ γένους του!

Ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 10. Σεπτεμβρίου 1820.

Ὁ Σὸς
Ζ.

Ε. Γ. Ταύτην τὴν σιγήμην λαμβάνω ἀπὸ φίλον τὸ ἴσον τῶν
δύο ἐκφωνηθέντων λόγων, τὰ ὅποια Σοὶ κοινοποιῶ πρὸς εὐ-
χαρίστησιν τῆς φιλομούσου Περιεργείας Σου.

Ὁ αὐτός.

Λόγος τοῦ Κ. Βαρδαλάχου.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπινου νοῦς εἶναι λαμ-
πρότερα καὶ ἐνδοξότερα παρὰ πᾶσας τὰς πολιτικὰς, καὶ δη-

μοτελείς πανηγύρεις, ὅσας οἱ ἄνθρωποι ἐξ ἔθους ἐπισημαί-
 πιτελοῦσιν, εἰς μνήμην ἀγαθοῦ τινος εἰς τὴν πατρίδα, ἢ εἰς
 τὸ ἔθνος των προὔπαρξαντος. Εἶναι ἡ εὐοχή τῆς μεγάλης ἐκαί-
 νης τιμῆς καὶ δόξης, τῆς ὁποίας ἤξισαν οἱ Πάνσοφος Δη-
 μιουργός, τὸν ἐκ τῆς γῆς πλασθέντα χοῦν διὰ τῶν χειρῶν
 αὐτοῦ, τὸν ἔποιον μέχρι σχεδὸν τῆς τῶν Ἀγγέλων χορείας
 ἠέλιγε νὰ ὑψώσῃ, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ἁπάντων βασιλεῶν νὰ
 καταστήσῃ „ Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' Ἀγγέλου: δό-
 „ ξη καὶ τιμὴ ἐξεφανώσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ
 „ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου ἅπαντα ὑπέταξας ὑπὸ κάτω τῶν πο-
 „ δῶν αὐτοῦ“. Ἡ εὐοχή αὕτη εἶναι ἡ ἀνάμνησις τοῦ Θεοῦ ἐ-
 κείνου δώρου, τὸ ὅποιον ὡς ἰδιαιτάτον προνόμιον, ἐχάρισεν
 εἰς τὸ ἄνθρωπινὸν εἶδος ἡ Αὐτοσοφία, καθ' ἣν ὄραν ἐκ τοῦ
 μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸ παρήγαγε. „ Καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ
 „ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν“. Ἐ-
 τὸ δῶρον δὲ τοῦτο δογματικὸν ὀνομάζουσιν οἱ φιλόσοφοι, καὶ Θεο-
 λόγοι, καὶ νοερὰν ψυχὴν, καὶ εἰκόνα Θεοῦ. „ Παρ' ἑαυτοῦ δὲ
 „ προὐκ ἐνθεῖς, ὃ δὴ νοερὰν ψυχὴν, καὶ εἰκόνα Θεοῦ ὀίδεν ὁ
 „ λόγος“ (1). Τοῦτο τὸ Θεῖον δῶρον ἐπρόσβαλε τὸν ἄνθρωπον ὁ
 Θεὸς νὰ καλλισργῇ, καὶ νὰ τελειοποιῇ καθ' ἐκείνην· καὶ τοῦ-
 το αἰνιττεται τὸ τῆς Γραφῆς „ ἐργάζεσθαι τὴν γῆν.“ Τοῦτου
 „ ἔθετο ἐν τῷ Παραδείσῳ . . . φυτῶν ἀθανάτων γεωργόν,
 „ θείων ἐννοιῶν ἴσως, τῶν τε ἀπλουσέρων, καὶ τῶν τελειοτέ-
 „ ρων“ (2). Γεωργὸν θείων ἐννοιῶν, διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰς ἐν-
 νοίας του, καὶ νὰ μελετήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, τὰς νοεράς του
 δυνάμεις, ὅσα ἐνεργοῦνται μέσα εἰς αὐτὸν, μέσα εἰς τὸν νοῦν
 του. Γεωργὸν θείων ἐννοιῶν, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ, ἔπειτα τὴν
 ἐμφυτον ἐκείνην δυνάμιν, τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν Αἰσθησιν·
 διὰ νὰ γνωρίσῃ, ὅτι αἰσθάνεται αὐτὸς ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἐκτὸς
 ἑαυτοῦ ὄντα, καὶ τὰς τούτων ἰδιότητας· ὅτι ἀναπολεῖ, ὅτι
 κρίνει, ὅτι βούλεται· καὶ νὰ καταλάβῃ πῶς ἐκ τούτων τῶν
 ἀπλουσέρων ἐννοιῶν προέρχονται αἱ σύνθετοι καὶ τελειότεροι
 „ Γεωργὸν θείων ἐννοιῶν, τῶν τε ἀπλουσέρων καὶ τῶν τελειο-
 „ τέρων“. Τοιοῦτον γεωργὸν κατέστησε τὸν ἄνθρωπον ἀπ' ἀρχῆς
 ὁ Θεός „ ὅσον δῆτινα κόσμον δεύτερον, ἐν μικρῷ μέγαν, ἐπὶ
 „ τῆς γῆς ἴσῃσιν . . . ἐπόπτην τῆς ὁρατῆς κτίσεως, μύ-
 „ σην τῆς νοουμένης“. Ἐπόπτην τῆς ὁρατῆς κτίσεως, διὰ νὰ
 εἰσδύνη εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὑδρογείου σφαιρας, καὶ εἰς μὲν

(1) Γρηγ. Θεολ. — (2) Ὁ αὐτός.

τὴν γῆν νὰ ἐρευνῇ τὴν φύσιν τῶν ὄρυκτῶν, τῶν μετάλλων,
 τῶν πετρῶν, τῶν γυιῶν, τῶν σφαιμάτων αὐτῆς· εἰς δὲ τὴν
 θάλασσαν, τοὺς ἰχθύας, τὰς κογχύλας. Καὶ ἐπάνω εἰς τὴν
 ἐπιφανείαν τῆς νὰ ἀγστὰι μὲ μικρὸν ξύλον ὁ χειρῶν ναυτί-
 λος· καὶ νὰ συνδέεται ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα διὰ τὰς χρείας
 του καὶ τὰς ἐπιμιξίας· καὶ νὰ ἔρχονται εἰς ἐν δι' αὐτὸν τὰ
 τόσον ἀπ' ἀλλήλων μεμακρυσμένα μέρη. Ἐπόπτην τῆς ὁρα-
 τῆς κτίσεως, διὰ νὰ ἐπέρχεται πᾶσαν τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν,
 καὶ νὰ σπουδαίῃ τὴν φύσιν τῶν φυτῶν „ ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς
 „ ἐν τῷ Λιβάνῳ, εἰς τῆς ὑσσώπου τῆς ἐξερχομένης ἐκ τοῦ
 „ τοίχου“ ὡς λέγει ἡ Γραφή περὶ τῆς τοῦ Σολομώντος σοφίας.
 Ἐπόπτην τῆς ὁρατῆς κτίσεως, διὰ νὰ θεωρῇ τὴν φύσιν τῶν
 ἐρπετῶν, τῶν τετραπόδων, καὶ τῶν λοιπῶν ζῴων, ἀπὸ τὸ
 μικρότατον ἔντομον ἕως τὸν μέγαν κόσμον τὸν ἄνθρωπον. Καὶ
 εἰς τοῦτον πόσα δὲν ἔχει θάυμασά καὶ ἐξαισιὰ νὰ παρατηρή-
 σῃ εἰς τοῦ διαρργανισμῶν, εἰς τὴν ζωτικὴν οἰκονομίαν, εἰς τὰς
 νοεράς του ἐνεργείας, εἰς τὰς πράξεις του, εἰς τὰς οἰκιακὰς του καὶ
 πολιτικὰς κυβερνήσεις; Ἐπόπτην τῆς ὁρατῆς κτίσεως, διὰ νὰ ὑ-
 ψόνεται ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ νὰ ἐποπτεύῃ τὰ εἰς τὸν ἀέρα πετώμενα
 ἔμφυχα ὄντα, τὴν φύσιν αὐτοῦ τοῦ ἀέρος, τὰς πνοὰς τῶν ἀνε-
 μων, τὴν σύνθεσιν τῶν μετεώρων, καὶ ὅσα ἐκεῖ ἡ φύσις ὡς
 εἰς μέγα χημικὸν ἐργαστήριον κατασκευάζει. Ἐπόπτην τῆς ὁ-
 ρατῆς κτίσεως, διὰ νὰ πατῇ, καὶ νὰ χάνεται εἰς τὴν ἀπέραν-
 τον τοῦ οὐρανοῦ ἔκτασιν, καὶ νὰ τηλεσκοπῇ τῶν οὐρανίων
 σώματων τοὺς κύκλους, τὰς περιόδους, τοὺς πλησιασμούς,
 τὰς ἀποχωρήσεις, τὰς ἐπιτολάς, καὶ ἀνατολάς, τὰς φάσεις
 καὶ τὰ ἐκλείψεις. Ἀλλὰ καὶ Μύσιν τῆς νοουμένης ἐξήσῃν ἐ-
 πι γῆς τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός, διὰ νὰ ὀδηγηθῇ ἐκ τῆς τῶν ὄν-
 των θεωρίας πρὸς αὐτὸν τὸν Δημιουργόν. „ Τὰ γὰρ ἀόρατα
 „ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθα-
 „ ράται, ἥτε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ Θεότης“ καὶ τέλος,
 „ μὲ τὴν πρὸς αὐτὸν νεῦσιν νὰ θεωρῇ, ὅσον δυνατὸν εἰς τὴν
 „ ἀνθρωπίνην φύσιν“, καὶ πέρασ τοῦ μυσηρίου τῆ πρὸς αὐτὸν
 „ νεύσει Θεούμενον“ εἰς τοῦτο γὰρ ἐμοὶ φέρει τὸ μέτριον ἐν-
 „ ταῦθα φέγγος τῆς ἀληθείας, λαμπρότητα Θεοῦ καὶ ἰδεῖν,
 „ καὶ παθεῖν“ (1).

Τοῦτο εἶναι τὸ τέλος τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς,
 τῆς Θεοπέμπτου σοφίας καὶ παιδείας, ἡ γνώσις τοῦ ἀληθινοῦ

(1) Γρηγ. Θεολ.

Θεοῦ, καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν μᾶς διδάσκει ἡ παιδεία. Ἡ παιδεία μᾶς διδάσκει τὴν ἀληθινὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ παιδεία μᾶς διδάσκει τὰ ἡμέτερα χρέη πρὸς αὐτὴν, πρὸς τὸν πλησίον, πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ ὑπηρετὰς τῶν μωσιμαίων αὐτοῦ, πρὸς τοὺς γονεῖς, πρὸς τοὺς παῖδας, πρὸς τοὺς ἄρχοντας, πρὸς τοὺς ἄρχομένους, πρὸς τοὺς κυρίους, πρὸς τοὺς δούλους. Ἡ παιδεία προξενεῖ πάντοτε, ὅσα καλὰ νομίζονται καὶ συμφέροντα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος· ἡμερῶν τὰ βάρβαρα ἦδη τῶν ἀγρίων ἀνθρώπων· τοὺς συνάγει εἰς ἓν, διὰ τὰ ἀπολαμβάνουσι τὰ τῆς κοινωρίας τερπνὰ καὶ ἡδέα· ὑπαγορεύει νόμους, διαταγὰς, διὰ τὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ, ἐν ἡσυχίᾳ· ἐνὶ λόγῳ ἡ ἀληθινὴ παιδεία ὀλιγοσεύει τὴν κακίαν, αὐξάνει τὴν ἀρετὴν, ὅταν εὖρῃ ἄξιμ δοχεῖα ἑαυτῆς. Καὶ εἰς τοῦτο ἔχομεν παράδειγμα τὴν ἐπισκοπὴν τῶν εἰδωλαμανῶν εἰς τὴν πίσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καθὼς ὁ Μωσαϊκὸς νόμος, λέγει ὁ ἱερός Θεοδώριτος, παιδαγωγὸς γέγονεν εἰς χριστὸν, οὕτω καὶ ἡ Φιλοσοφία προητοίμασε τῶν Ἑλλήνων τὰς ψυχὰς εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος.

Τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἀγαθὰ προξενεῖ ὁ φωτισμὸς τοῦ ἀνθρώπινου νοῦς, τὸν ὁποῖον ἐρπύζομεν σήμερον εἰς τὴν ἑναρξίν τῶν μαθημάτων τοῦ ἐνεσώτου ἔτους, κατ' ἐπιταγὴν συνελθόντες τοῦ Ἰψιλοτάτου καὶ Θεοσεβέστατου Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου κυρίως Ἀλεξάνδρου Σούτσου.

Καὶ μόνον τὰ πρὸ τῆς εὐδαίμονος ταύτης Ἡγεμονείας θεάρεσα τῆς Ἰψιλοτήτος του κατορθώματα ἦσαν ἱκανωτάτη ὅλη, διὰ τὰ κατασέφωμεν τὴν Θεόσεπτον κορυφὴν τοῦ ἡμετέρου Ἡγεμόνος, μὲ τὰ ἀμείραντα ἄνθη τῆς εὐφημίας, καὶ τῶν χρεωζομένων εἰς τὸ Ἰψοςτου ἐγκωμίων· πολλῶ δὲ μᾶλλον, ἂν ἠθέλαμεν ἐξετάσει τὰ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Θεοφρουρήτου Ἰψουςτου· τὴν φρόνησιν λέγω, μετὴν ὁποῖαν ἅπαντα ὡς ἄριστος κυβερνήτης κηδεαλιουχεῖ, καὶ διευθύνει τὸ πολιτικὸν τοῦτο πλοῖον εἰς τοὺς τῆς ἡσυχίας ἀκουμάντους καὶ σωτηρίους λιμένας, καὶ τῶν κυμάτων τὰς προσβολὰς ἐκ ποκρούων, καὶ τῶν ἀνέμων τὰς πνοὰς παρεκτρέπουν· τὴν δικαιοσύνην, μὲ τὴν ὁποῖαν ἅπαντα ζυγοσταθεῖ, καὶ εἰς ἰσότητιαν φέρει, εἰς ἕκαστον ἀπονέμων τὰ δίκαια, καὶ μήτε εἰς τὸν ὑποκείμενον συγχωρῶν νὰ κατεξάνισται κατὰ τοῦ πρῶτοντος, μήτε εἰς τὸν πρῶτοντα νὰ καταδυναστεύῃ τὸν ὑποκείμενον· τὴν ἀνδρίαν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς γενναϊότητά, μὲ

τὴν ὁποῖαν ἡσυχῶς καὶ ἀταράχως τὰ συμβαίνοντα φέρει, καὶ φρονίμως ἐξομαλίζει. Ἄλλα ταῦτα πάντα παρατρέχα, μὴ ἔχου τί πρῶτον, τί δὲ ὕστατον νὰ καταλέξω. Τὸ φιλόμουσον ὄμμα, καὶ τὴν ἐνθερμον προθυμίαν πρὸς διάδοσιν τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπινου νοῦς, τὸ ὁποῖον κἀμεῖς βεβαίως δὲν ἀρνείται, ὅτι εἴναι ἡ μεγαλειότερα εὐεργεσία πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἡ μόνη πρῆξενος ἀρετὴ τῆς τῶν ὑπικῶων εὐζωίας, ὡς ἀπόδειξις ἐναργής, ὅτι, ἡ φιλοσοφία βασιλεύουσι, ἡ βασιλεῖς φιλοσοφοῦσι· ταύτην λέγω τὴν ἀρετὴν δὲν πρέπει νὰ ἀποσιωπήσω, ἐκ πείρας μαθὼν, καὶ περὶ ταύτης πρὸ πολλῶν ἐτῶν πληροφρηθεὶς, καὶ εἰς διαφόρους ἐποχὰς, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν Θεόσδοτον ὕψωσιν εἰς τὸν τῆς Δακτίας θρόνον. „Οὐκ ἔδωκεν ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς, οὐδὲ τοῖς βλεφάροις νυσαγμὸν“ ὡς νὰ ἴδῃ τοῦ σχολείου τὴν μεταρρυθμίσιν. Ἄλλ' ἡ δέσις εἰσηκούσθη, καὶ ἡ προσευχὴ εἰς κόλπον τοῦ Ἰψουςτου ἀπεγράφη. Καὶ ἰδοὺ μὲ τὰ λοιπὰ μαθήματα ἐπὶ τῶν Πανεκλάμπραν ἡμερῶν πρώτην φοράν συσέβεται εἰς τὴν Βλαχίαν ἡ Ἀλληλοδιδασκτικὴ μέθοδος, διὰ τῆς ὁποίας θέλουσι γίνεαι κοινότερα τὰ γράμματα εἰς ὅλον τὸ ὑπῆκουσ τῆς Ἰψιλοτήτος του, συνέργουτος καὶ τοῦ Πανιερωτάτου ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος. Ἄλλὰ καὶ κατ' ἐκάστην ἡμέραν, ὄραν, σιγμὴν, ἰδιαιτέρως σκέψις εἶναι ἡ φροντίς περὶ τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον τοῦ σχολείου βελτιώσεως, καὶ περὶ πάντων ἁπλῶς τῶν σχολείων τοῦ γένους. Καὶ ἐδῶ με ἔρχεται ἐλευσιῶν νὰ φωνάξω· Δόξα, καὶ τιμὴ εἰς τοὺς τῆς παιδείας προστάτας! Δόξα, καὶ τιμὴ, καὶ σέφανος καυχίσεως εἰς τοὺς εὐεργετὰς τοῦ ἀνθρώπινου γένους! Διὰ τοῦτο θέλουσι μακαρίζει τὸ Θεοφρουρητὸν Ἰψος πᾶσαι αἱ νῦν, καὶ αἱ ἐπερχόμεναι γενεαί. Διὰ τοῦτο χαίρουσι καὶ σκριτᾶσιν οἱ γονεῖς τῶν παιδῶν, ὅτι ἐξαπέσειλε Κύριος ἄλλον πατέρα, καὶ προνοητὴν τῶν ἰδίων τέκνων, καὶ εὐχονται διὰ τὴν ὑγίαν καὶ μακροβιότητα τῆς Ἰψιλοτήτος του.

Πανιερωτάτε καὶ Σεβασμιωτάτε Ἱεράρχα! Ἐκλαμπρότατοι καὶ Περίελεπτοι Ἡγεμονικοὶ γόνοι! Ἄρχοντες Πανευγενέστατοι! Ἐγὼ, οἱ συνδιδασκαλοὶ, καὶ οἱ μαθηταὶ σὺς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ὁποῖαν τιμὴν ἠξιώσατε σήμερον νὰ κάμεται πρὸς τὸ ἱερόν τοῦτο τῆς παιδείας κατωγάγιον. Ἡ πρὸς τὴν παιδείαν τιμὴ ἐχρημάτισε πάντοτε τὸ ἀντικείμενον τῶν γενναίων φρονιμάτων τῶν δαιμονίων ἀνδρῶν, ὅσοι ὑπερασπίζοντο τὰς ἀπιστήμας, καὶ τέχνας, τοῦτο βεβαίως γινώσκοντες, ὅτι

ἀνάτατοι διαμένουσιν ὡς εὐεργέται τῆς πατρίδος, εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ ὀνόματά των βαλέως ἐχρημάχθησαν εἰς τὰς καρδίας τῶν μεταγενεστέρων. Τοιοῦτοι ἐγένοντο οἱ Περικλεῖς, οἱ Αὔγουστοι, οἱ Μακίμβροι, οἱ Λουδοβίκοι. Τοιοῦτοι καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας ἐβάνησαν εὐεργέται τῆς πατρίδος, καὶ τοῦ γένους, οἱ Ζωσιμάδοι, οἱ Καπλιάνοι, οἱ Βυρδακαί. Τοιοῦτοι εὐεργέται τῆς πατρίδος καὶ τοῦ γένους εἶναι οἱ Χίοι, οἱ Κυδωνεῖς, οἱ Ὀδησσιστοί, καὶ ὅσοι ἐζήτησαν ταύτην τὴν μόνην ἀληθινὴν τιμὴν καὶ δόξαν. Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθινὴ δόξα πάσης ψυχῆς εὐγενικῆς. Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθινὴ δόξα τῶν ἀρχόντων, τῶν ἡγεμόνων, τῶν βασιλέων, τῶν μονάρχων. Εἰς ταύτην τὴν ἀληθινὴν δόξαν ἐγκωκυῶνται καὶ τὴν σήμερον οἱ φιλόσοφοι βασιλεῖς, προσάται μουσῶν κηροτόμοι, μέλη Ἀκαδημιῶν, ἑφοροὶ Σχολείων. Ὡς παρακαλοῦμεν λοιπὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ προσατυῶνται καὶ νὰ ἐπισκεπτασθε τὸ πατρογονικὸν τοῦτο τῆς πατρίδος σχολεῖον, τὸ ὁποῖον οἱ αἰδιμοὶ πρόγονοι πρὸ ἑκατὸν πεντήκοντα ἐτῶν ἐθεμελίωσαν, καὶ οἱ τούτων διάδοχοι κατὰ καιροὺς ἐσώτησαν, ἐσφραῖωσαν, ἠύξησαν. Ἀναγγεῖλατε εἰς τὰ ὦτα τοῦ ἡμετέρου Ἡγεμόνος, ὅτι οἱ διδάσκαλοι εἶναι πρόθυμοι εἰς τὰ νύματα τοῦ Ἰψους του, νὰ ἐκτελέσωσι, κατὰ τὴν δυνάμειν των, ὅσα ἐπιθυμῆ ἢ φιλόμουσος αὐτοῦ ψυχὴ· ὅτι οἱ μαθηταὶ θέλουσιν εἶσθαι εὐπειθεῖς, εὐτακτοί, χρηστοὶ, ἐνάστοι.

Ἐλλόγιμοι μαθηταί! Ὅσα σήμερον ἀγαθὰ βλέπετε πράττειν ἀπὸ τὴν φιλόμουσον τοῦ Ἡγεμόνος διαλέσιν, εἶναι ἀρχαί· εἰς τὸ ἐξῆς ἡ Ἰψηλότης του ἔχει τὴν φροντίδα νὰ αὐξήσῃ τὰ εἶδη τῶν μαθημάτων, ὥστε καὶ εἰς τὴν Δακίαν νὰ πολλαπλασιασθῶσι τὰ φῶτα, καὶ νὰ ὑπερεκχειλισθῶσι καὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔχουσι μὲν ἐπιθυμίαν, φεροῦνται δὲ μὴ τούτους τὸν τρόπον, ἀπὸ τούτους ὁποῖους ὑπερεκπερισσοῦ πλουτεῖ ἡ μεγαλόπολις αὕτη. Δι' ὅλα λοιπὸν καὶ τὰ ἐνεσῶτα, καὶ τὰ μέλλοντα, χρεὸς ἔχομεν νὰ εὐχόμεθα διὰ τὴν ζωὴν, ὑγίαν, καὶ φερῶσιν τοῦ ἡμετέρου Ἡγεμόνος. Καὶ εἰς σημεῖον εὐγνωμοσύνης ἢ φωνάζομεν ὅλοι· Ζήτω ὁ Θεοσεβέστατος ἡμῶν Ἡγεμὼν! μετὰ τῆς Ἐκλαμπροτάτης Κυρίας! καὶ τῶν χρυσαυγεσάτων βλασῶν! Ζήτωσαν!

Λόγος τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Κυρίου Νικολάου Σούτζου.

Ἐπίστατοι Μαθηταί!

Πρὸ πολλοῦ καθεῖχε τὴν καρδίαν σας γενναία καὶ ἀξιόπαινος ἐπιθυμία, νὰ ἴδωτε τὴν σχολὴν εἰς τὴν πρέπουσαν κατάστασιν, καὶ εὐμεθόδως καὶ τακτικῶς νὰ διδάσκησθε τὰ μαθήματά σας. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ κατατεθῆ περὶ τούτου σπουδαία φροντίς, ὃ δὲ Ἰψηλότετος καὶ φιλοσοφώτατός μοι Αὐθέντης δὲν ἀνέλαβεν ὡς πέρρηγον τὸ σπουδαῖον, καὶ ὡς ἀλλότριον τῆς Ἡγεμονικῆς ἐπιτασίας του. Μὲ βλέμμα πατρικόν, ὡς κοινὸς πατήρ, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς παρετήρησε τίνος ἔχετε χρεῖαν, καὶ μεταξύ πολλῶν ἄλλων φροντίδων, χρεὸς ἐνόμισεν ἱερὸν, νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν δικαίαν καὶ ἐπαιετὴν ἐπιθυμίαν σας. Ὅθεν προσεκλήθησαν διδάσκαλοι πεπαιδευμένοι, καὶ χρηστοὶ, καὶ ἐπληρώθησαν αἱ καθεδραὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας καὶ Φιλολογίας, ἀναγκαιοτάτου μαθήματος.

Δὲν ἀμφισβῆλω, ὅτι εὐγνωμοσεῖτε τούτο δὲ ὑποβάλλω, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη σας ἔχει μετόχους πολλοὺς, τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην, τοὺς Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους, καὶ μετὰ τῶν φιλοκάλων Ἐφόρων τῆς Σχολῆς, πάντας τοὺς Ἡγεγεστάτους Ἀρχοντας, καὶ ὅσον ἕκαστος ἐφιλοτιμήθησαν γενναίως, καὶ προάγοντες τὴν πατρικὴν μελέτην τοῦ Θεοφρουρήτου Ἰψους του, συντέλεσαν εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο καλὸν, τὸ ὁποῖον σήμερον, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, λαμβάνει ἀρχὴν ἐπίσημον.

Συγχαίρω λοιπὸν ἐκ ψυχῆς, συγχαίρει πᾶσα ἡ σεβαστὴ ὀμήγουρίς διὰ τὴν εὐτυχίαν σας, καὶ ἐκλαμβάνει τὴν ἡμέραν ταύτην, ὡς ἡμέραν μεγάλης καὶ φαιδρᾶς ἑορτῆς, καθὼς εἶπεν ὁ Διδάσκαλος. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχη λόγον ἢ κοινὴ χαρὰ, πρέπει νὰ φανῶσι τὰ ἀποτελέσματα ταύτης τῆς φροντίδος· τοῦτο δὲ, Ἐπίστατοι Μαθηταί, ἀνήκει δι' ὅλου εἰς τὴν φιλοτιμίαν, καὶ φιλοπονίαν σας.

Δὲν εἶναι ἔργον τῆς ἡλικίας μου νὰ σᾶς συμβουλεύσω περὶ τούτου· πλὴν δὲν εἶναι καὶ τῆς διαθέσεώς μου νὰ παραδράμω τὴν εὐκαιρίαν σιωπηλῶς. Ὅθεν μὴ μὲ ὑπολαμβάνετε ὡς παρρησιετὴν καὶ σύμβουλον, ἀναδεχόμενον λόγους πολιῆς ἀπειρίας, καὶ ἐπιδείξει ἐμμετροῦς πολυμαθείας, ἀλλ' ὡς φίλου

συνηλικιωτήν ἀπλῶς, κοινοποιούντα τὸ συμφέρον κατὰ τὴν γνώμην μου.

Ὁ τελειωθείς κατὰ τὸν νοῦν, ἔχει τὴν διαφορὰν ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὡς λογίζεται τρόπον τινὰ διαφοροῦ φύσεως ἄνθρωπος. Διὰ τὴν φράσιν τὴν εἰς τὴν τοιαύτην τελειότητα, πρέπει νὰ συνέλθῃ περὶ τοῦ Διδάσκου εἰς τὸ Σχολεῖον, καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ μετὰ σπουδῆς εἰς ἐκλεκτὰ μαθήματα, εἰς ἀφελίμον σοφίαν. Τοιαύτην σοφίαν ὀνομάζω ἐκείνην, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος διευθύνεται εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἐκτιμᾷ τὰ πράγματα ἐπ' ἀκριβείας, βυθίζει τὰς πράξεις του, νικᾷ τὰς ἀλόγους ἐπιθυμίας, διασκοπεύει τὰς ἀπατηλάς ἐλπίδας του, διαβαίνει ἀσφαλέστερος διὰ τῶν βιωτικῶν ἐπιτηριῶν, καὶ διακρίνεται μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὡς ἄξιος ἀναφαιρέτου τιμῆς καὶ ὑπεροχῆς. Εἰς τὰς δημόσιους ἡδονὰς εἶναι χρεία νεότητος, ὑγείας, πλούτου· ἢ δὲ σοφία, καὶ χωρὶς τούτων ἀποδεικνύει τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας. Ἐάν τὸ πλῆθος ἐκείνων τῶν ὀκνηρῶν, οἱ ἑσποδοὶ χασμῶνται καὶ ἀηδιάζουν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀκηδίας, ἐσπουδαζόν ὅπως οὖν νὰ ἀναπτύξωσι τὰς λογικὰς δυνάμεις των, καὶ νὰ ὑψώσωσι τὰ φρονήματά των, ἤθελον εἶσθαι ἄξιοι τιμῆς, ἐν ᾧ καταφρονοῦνται, ἤθελον ἔχει πολλὰς ἡδονὰς, ἐν ᾧ διατίθενται πανταχόθεν εἰς ἀηδίαν καὶ δυσαρτέσκειαν· καὶ ἀντὶ νὰ συμπεριλαμβάνονται δικαίως εἰς τὴν τάξιν τῶν ζωοφύτων, ἤθελον εἶσθαι ὀνομαστοί, μετὰ τῶν καταγινομένων εἰς χρέσσιμα καὶ ἀφελίμα πράγματα· καὶ διὰ πλῆθος ἰδεῶν καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων, ἤθελον διάγει τὸν βίον μὲ ποικιλίαν ἡδονικῶν διαθέσεων, καὶ μὲ ἀδιάκοπον εὐθυμίαν.

Ὁ σπουδάζων ἐπὶ τῆς νεανικῆς ἡλικίας του, καὶ ἡμέραν λιμνάζει διαφορῶν. Ἐάν δέ τις, χαριζόμενος εἰς εὐτελεῖς ἡδονὰς, ἀναβάλλῃ τὴν σπουδὴν του εἰς ἐκείνην τὴν ἡλικίαν, καὶ ἢν ἡ ἀνθρώπινος καρδία ψυχραίνεται ὡς πρὸς τὰ ἡδονικά, τῇ ἀληθείᾳ ματαιοφρονεῖ καὶ παραλογίζεται· ὁ χρόνος βέβη, ἢ ἀμέλεια προχωρεῖ, αἱ προλήψεις ἐνισχύονται, τὸ εὐκίνητον ἐκλείπει, καὶ ἔρχεται ἐκείνος ὁ καιρὸς, καὶ ὅν ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου γίνεται ἀνάξιος, καὶ νεώτερόν τι νὰ γεννησῇ, καὶ νὰ συλλάβῃ τι σπουδαιότερον. Καὶ ὡς παιδιῶν αὐ ἐκλάδωμεν τὰς ἐπιστήμας, εὐτυχῆς ὁ νεὸς ὁ κατατρίβων εἰς αὐτὰς τὸν καιρὸν. Ἡ τοιαύτη διατριβὴ οὐδὲ ποτε προξενεῖ μετατρέλειαν· δι' αὐτῆς παρέρχονται ἡδονικώτερον αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς, ἢ μὲ-

τὴν ἑτέρον μακρὰ καὶ ἀηδεῖς ὡς πρὸς τοὺς ὀκνηροὺς καὶ ἀπατητούς. Πόσῃ ἡδονὴν ἀπολαμβάνει ὁ σπουδαστὴς ὅταν καταγίνεται εἰς προσφιλή τινα ἐπιστήμην! Ἡ περὶ τὴν φύσιν σπουδῆς, εἰσάγει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον, τὸν ἀναβιβάζει εἰς θεωρῶν τῶν δημιουργημάτων καὶ τοῦ δημιουργοῦ. Οἱ θεοστυροὶ τῆς φύσεως πληροῦσι τὸ πᾶν, αἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπολαύσεις εἶναι τόσοι ποικίλοι, ὅσον πρὸς ἄλληλα διαφέρουσι τὰ ἀναρίθμητα ὑποκείμενα, τὰ ἀφθόως διακεχυμένα εἰς τὸ διάστημα τοῦ παντός· ὁ σπουδαστὴς καὶ πολυμαθὴς δὲν περιβρίζεται εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ εἰς τὸν πέριξ αἴρα· ἐκτείνεται εἰς ἀπώτερα χωρία διὰ τοῦ νοῦς, καὶ ἐκ παντός ὑποκείμενου αἰσθάνεται ἡδονὴν ἀνάλογον. Τὸ πατούμενον χορτάριον, ὁ ἀνάπνευστος αἶρ, τὸ περιπτύμενον ἔντομον, τὰ βάθη τοῦ αἰκουνοῦ, τὰ βάραθρα, οἱ φρικτοὶ τῶν Ἡφαίστων κρατήρες, τί λέγω; αἱ καταστροφὴ τῆς γῆς, οἱ κατακλυσμοὶ τοῦ κόσμου, ὅλα ταῦτα εἰς τὸν θεωρῶν τῆς φύσεως, εἶναι πλοῦτη, εἶναι ἡδοναί.

Ἐνόμισαν τινεῖς, ὅτι αἱ ἐπιστήμαι πολλὴν κακίαν συνεπιφέρουσιν. Ἀλλ' ἢ πρὸς τοῦτο ἀπάντησις δὲν ἐπιδέχεται ἀντιλογίαν. Ἀφαιρέσει ἀπὸ τὸν κοινωνικὸν ἄνθρωπον τὰς ἐπιστήμας· ἢ κακία θέλει μείνει ἀναφαιρέτος μὲ τὴν προσθήκην τῆς ἀμαθείας. Νηπιότης καὶ ἀράθεια, κατὰ μόνην τὴν λέξιν ἔχουσι διαφορὰν· τοιαύτη εἶναι ἡ κατάστασις τῶν μὴ διανοουμένων ἀνθρώπων· ἐν ᾧ γηράσκουσι, νηπιάζουσι, καὶ τελευτῶσι καθὼς ἐγεννήθησαν, ἀνάξιοι ζωῆς. Δὲν πρέπει ἡμῶς νὰ μᾶς ἀπατᾷ ἡ λέξις ἐπιστήμη· ὡς μάθωμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι καρπὸς τῆς σπουδῆς εἶναι μᾶλλον τὸ νὰ ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τὰς ἐσφαλμένας ἰδέας μας, παρὰ τὸ νὰ προσθίσωμεν γνώσεις.

Πόσοι ἄνθρωποι καταδαπάνησαν τὴν ζωὴν εἰς τοιαύτα μαθήματα, ὅπερ εἶναι ἀφελιμώτερον νὰ λησμονήσωσι δι' ὅλου! Πόσα πράγματα πρέπει νὰ ἀφαιρηθῶσιν ἀπὸ τὰ βιβλία μας, εἰάν, σπουδάζοντες, ἀποτινῶμεθα εἰς ἀφελίμον σκοπόν! Ὁ πεπαιδευμένος ἄνθρωπος, κατὰ τὴν ἀληθῆ τῆς λέξεως σημασίαν, διακρίνει τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ γνωρίζει τὰ χρεῖα του καὶ τὰς ἀνάγκας του. Ὁ πεπαιδευμένος εὐδέχεται μὲν νὰ μὴν εὐτυχῇ, ἀλλ' ἡμῶς ἔχει ὡς πρὸς τὴν ἀμαθίαν τοῦτο τὸ προτέρημα, ὅτι γνωρίζει τί πρέπει νὰ κάμνῃ, διὰ νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὴν δυσυχίαν. Σπουδάσατε λοιπὸν εἰς διά-

κρίσιν τοῦ ἀρελίμου καὶ καλοῦ· ἀναλάβετε διὰ τῆς μετὰ λόγου σπουδῆς γενναῖα φρονήματα φιλοτιμούμενοι νὰ διακρίψετε, διὰ νὰ εκπληρώσετε τὰ χρεὶν τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Ἡ τοιαύτη σπουδὴ ὑπόσχεται ζῆλον ἐν ἀρετῇ· διότι ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ πρεπόντα, τὸν διδάσκει νὰ καταφρονῇ τὰς κενοδόξους τιμὰς, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὰς ἡδονὰς ἐκείνας, τῶν ἐποίων ἢ ἀπολαύσις ἐπιφέρει πιεστώτατην μεταμέλειαν, τὸν γυμναζει εἰς εὐτακτον καὶ ὁμαλὸν βίον, καὶ τὸν χειραγωγεῖ εἰς τὴν μετριότητα, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ. Ἡ τοιαύτη σπουδὴ εἶναι τῶ ὄντι καρποφόρος· γίνεται δὲ μᾶλλον διὰ τῆς ἐπιστάσις τοῦ νου εἰς τὰ πράγματα, καὶ τῆς μελέτης καὶ ἑαυτοῦ, ἢ διὰ τῆς ἀναγνωσεως τῶν βιβλίων. Ὅσοι σπουδαζοῦσι χάριν ἀπλῆς μαθησεως, δυνάμται μὲν ν' ἀποδειχθῶσι σοφοί, ὡς πρὸς τὸν δημότην καὶ ἰδιωτην, οὐδεποτε ὁμῶς εὐτυχεῖς, ὡς πρὸς τὸν φρόνιμον ἄνθρωπον· τὸ δὲ τέλος τῆς σπουδῆς καὶ τῆς κυρίως ἐπισημῆς, εἶναι ἡ δυνατὴ εὐδαιμονία.

ἢ Ἄλλοι πολλοί, κατὰ τὸν Ἀριστοτελῆν, ταῦτα μὲν οὐ πρῶτον, ἐπὶ δὲ τὸν λόγον καταφεύγοντες, οἶονται φιλοσοφεῖν, καὶ οὕτως ἐσεσθαι σπουδαῖοι· ὁμοίον τι ποιοῦντες ἢ τοῖς καμνουσι, οἱ τῶν ἰατρῶν ἀκούουσι μὲν ἐπιμελῶς, ἢ ποιοῦσι δ' οὐδὲν τῶν προσασσομένων· ὡσπερ οὐδ' ἐκείνοι εὐ ἔχουσιν, οὕτω θεραπευόμενοι· οὐδὲ οὗτοι τὴν ψυχὴν, οὕτω φιλοσοφοῦντες.

Ταῦτα, Φίλτατοι Μαθηταί, κατὰ χρέος φιλικὸν διὰ βραχέων ὑπολέμενος, εὐχομαι εἰς τὰς Μούσας, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν, εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, τὸν Πατέρα τῶν φώτων, νὰ διαβυῖνῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς ἀληθείας, εἰς τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς, διὰ νὰ χαρῶμεθ ὅλοι κοινῶς δικαιότεραν χεῖρας, ἐν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ὑπὲρ ὑμῶν πατρικῆς φροντίδος τοῦ Θεοφρουρήτου Ἰφουςτοῦ.

Εἰς τὸ 18 τετράδιον τοῦ λογ. Ἐρμ. 1820. σελίδι. 570. περιέχεται μία εἰδησις ἀνώνυμου τινὸς τῶν ὁμογενῶν μας σπουδασῶν περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ διτόμου συγγράμματος ἐπιγραφομένου, Handbuch der Philosophie und der philosophischen Literatur — von Wilhelm Traugott Krug (Leipzig παρὰ Brockhaus 1820).

Ἵτι τοιαῦται εἰδήσεις εἶναι τῶ ὄντι καλά, μὴ τὸ νὰ

ἐμποδίζωσι τοὺς ὅσοι ἔχουσι σκοπὸν νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ, μὴν ἠξεύροντες ἂν καὶ ἄλλοι εἰς τὸ ἴδιον καταγίνωνται πρᾶγμα, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, πλὴν ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἐκφράζεται ὁ ἀνώνυμος μεταφραστὴς, εἶναι ὀλίγον παράξενος, ἐπειδὴ χωρὶς νὰ σημειώσῃ ποτε ἡμίσις, καὶ ποτε δεῖλει τελειώσῃ, διὰ νὰ καταλάβῃ καὶ ὁ συγχρόνως εἰς τὸ αὐτὸ ἀγωνιζόμενος, ἢ καὶ ὁ μέλλων νὰ ἐπιχειρησῇ, ὅτι ματαιοῦται ὁ κόπος του, λέγει μόνον, ὅτι „Ἡ εἰδησις αὕτη γίνεται διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ συναργάζεται συγχρόνως εἰς τὸ αὐτὸ καὶ ἄλλος ὁμογενὴς κτ.“ ὡσάν νὰ ἔλεγε, Πάυστε ὅσοι ἀσχολεῖσθε εἰς τοῦτο, ἐπειδὴ εἰς ἐμὲ ἀνήκει ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη. Ἔπειτα λέγει μετὰ ἀπορίας, ὡς νὰ ἐξεδόθη τῶρα πρῶτον τὸ σύστημα τοῦ Κρυγίου· „Εἶναι ἄρα γε τοῦτο τὸ ὀρθότερον καὶ κάλλιον σύστημα τῆς φιλοσοφίας (ἐν ᾧ τὴν σήμερον εἶναι τόσα λαμπρὰ καὶ ἀντοσύστατα εἰς τὴν Γερμανίαν), καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ τὸ μεταφράσῃ ὁ μεταφρ. εἰς τὸ γένος μας; Ἐπαναπαύει ἄρα γε ὁ Συγγραφεὺς τοὺς ἀναγνώζεις μὲ λόγους ἰσχυροῦς; κτ.“ Ἄν μὲν εἶναι τὸ ὀρθότερον καὶ κάλλιον ἀπ' ὅλα ἔσα εἶναι τὴν σήμερον εἰς τὴν σοφὴν Γερμανίαν, ἡμεῖς τουλάχιστον, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχωμεν κακὴν τύχην καὶ ἄλλων τοιούτων συζημάτων μεταφράσεις εἰς τὴν γλῶσσαν μας, δὲν τὸ ἠξεύρομεν, ἠξεύρομεν ὅμως, ὅτι περὶ τοῦ συστήματος τοῦ Κρυγίου δὲν εἶναι νέα εἰδησις εἰς τὸ γένος μας, καὶ ἂν ἡ περιληψὶς τοῦ μεγάλου συγγράμματός του εἶναι νέα εἰς αὐτὸ, τὸ μέγα του ὅμως σύγγραμμα εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὸ σύνταγμα τῆς φιλοσοφίας τοῦ Κουμα, ὅστις, ἐκτὸς τῆς λογικῆς καὶ Ψυχολογίας, τὰς ὁποίας μετέφρασεν ἀπὸ φιλοσοφικὰ συγγράμματα ἄλλων Γερμανῶν, μετέφρασε σχεδὸν ὅλα τὰ λοιπὰ τοῦ συστήματος τοῦ Κρυγίου· τὸ ὅποιον ἀπορῶ, πῶς ὁ νέος μεταφραστὴς δὲν τὸ ἔμαθε κἢν ἀπὸ τὰ προλεγόμενα τοῦ ἴδιου συγγράμματος, τὸ ὅποιον μέλλει νὰ μεταφράσῃ, ὅπου (σελίδι. 7.) ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει τὸν Κούμαν ὡς μεταφραστὴν τοῦ συστήματός του! Ἄν δὲ πάλιν ἐπαναπαύῃ ὁ συγγραφεὺς τοὺς ἀναγνώζεις μὲ λόγους ἰσχυροτέρους εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ γενικὸν πρόβλημα τῆς φιλοσοφίας περὶ ὑπάρξεως καὶ προσδιορισμοῦ τῶν ὄντων κτ., ἢ μπορούμεν νὰ τὸ μάθωμεν μᾶλλον ἀπὸ τὸ μέγα σύγγραμμα τοῦ Συγγραφεύς, παρὰ ἀπὸ τὴν περιληψίν, ἢ ὅποια, ἂν καὶ δια-

φέρη κατά τι από τὸ μέγα σύγγραμμα, ἀρχὰς ὁμοίως ἔχει τὰς ἀφ᾽ αὐτῆς, μὴ ὅλον ὅτι ἡ κατάφασις καὶ βεβαίωσις τούτου, καθὼς λέγει καὶ ὁ μέλλων μεταφραστὴς, εἶναι τολμηρὰ, ἐπειδὴ καὶ κινεῖν ἀπὸ τὰ μέχρι ταῦδε φιλοσοφικὰ συστήματα μὴτ' ἔλυσε, μῆτε δέλει λύσει ἴσως τὸ πρόβλημα τούτο, καθὼς οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ νομίζουσι.

Διὰ τὰ μὴ μείνωμεν δὲ καὶ εἰς τὴν ἀμφιβολίαν, πόθεν τάχα παρεκινήθη ὁ μεταφραστὴς νὰ ἐπιλέξῃ τούτο τὸ σύστημα, καὶ ὄχι ἄλλο, ἐν ᾧ εἶναι τόσα ἄλλα λαμπρὰ καὶ αὐτοσυστά, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος, ὑπόσχεται εἰς τὸ τέλος τῆς εἰδήσεως, ὅτι εἰς τὸν προσήμουτα τόπον δέλει φανερώσει καὶ τὴν κινήσαν αὐτὸν εἰς τούτο αἰτίαν. Πλὴν ἄλλη βέβαια, ἐκτός τοῦ ὅτι κρίνει ὁ μεταφρ. τούτο ὡς ἀφελιμώτερον καὶ ἀναλογιώτερον εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν τοῦ γένους μας, δὲν δέλει εἶναι. Ἀλλ' ὅποια καὶ ἂν ἤθελεν εἶναι ἡ αἰτία, δὲν μᾶς μέλει, ἡ μεταφραστὴς τοιούτου συγγράμματος δέλει γένῃ ἀφελιμὸς βέβαια εἰς τὸ γένος· παρακαλεῖται ὁμοίως ὁ μεταφρ. νὰ προσδιορίσῃ ἕως πότε νὰ προσμένωμεν καὶ τὴν ἔκδοσίν του, καθὼς κἀμινου ὅλοι ὅσοι κοινοποιοῦν τοιαύτας εἰδήσεις.

Προσθήκη εἰς τὴν Ἀνακήρυξιν τοῦ Λ. Ἐρμού.

Διὰ τοὺς ἐν Σμύρῃ Συνηρομητὰς εἰς τὸν Λ. Ἐρμῆν ἀνεδέχθη τὴν ἐπιστάσιν ὁ ἐκεῖ ἐντιμότατος καὶ φιλογενέστατος κύριος Ἀθανάσιος Κλοκάνης.

Διὰ τοὺς ἐν Ὀδησσῷ, ὁ ἐν Βροδίε ἐντιμότατος καὶ φιλογενέστατος κύριος Γεώργιος Παππᾶ Ἰωάννου. Διὰ τὰ λαμβάνωσι δὲ τὸν Ἐρμῆν εἰς Ὀδησσὸν ἐλευθέρου πᾶσης ἐξόδου, παρακαλοῦνται οἱ φιλόκαλοι Ὀδησσινοὶ, ἀντὶ τῆς προτέρας τιμῆς AR.^h 30 νὰ πληρῶσωσιν εἰς τὸ ἐξῆς AR.^h 35, μὴν ἀμφιβάλλοντες ὅτι εἶναι ἀναγκαιοτάτη ἡ προσθήκη τῶν R 5 πρὸς ἀπάντησιν τῶν μέχρις Ὀδησσοῦ ἀπαιτουμένων ὑπερόγκων ἐξόδων.

Ὁ ἐκδ. τοῦ Λ. Ἐ.